

Sygn. akt I Ns 506/19

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2021 roku

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie I Wydział Cywilny

Przewodniczący: Sędzia Sądu Rejonowego Agnieszka Kuryłas

Protokolant: sekretarz sądowy Agata Rosa

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2021 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z wniosku małoletniej E. S. (1)

o uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia spadkowego, zatwierdzenie uchylenia przez Sąd i przyjęcie oświadczenia spadkowego

postanawia

oddalić wniosek małoletniej E. S. (1) o uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po A. T. zmarłym 25 stycznia 2015 roku i o zatwierdzenie uchylenia przez Sąd.

Sędzia Agnieszka Kuryłas

Sygn. akt I Ns 506/19

UZASADNIENIE

W dniu 01 sierpnia 2019 r M. S. i K. S. wnieśli o uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia spadkowego i odrzucenie spadku w imieniu małoletniej córki E. S. (1) po A. T., zmarłym w dniu 25 stycznia 2015 r . Uzasadniając wniosek wnioskodawcy wskazali, iż nie odrzucili spadku w terminie z uwagi na nieporozumienie z notariuszem , następnie z winy Poczty Polskiej nie docierała do wnioskodawczyni korespondencja z Sądu ((...)) , a nadto M. S. chorowała na kręgosłup .

Sądu ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 25 stycznia 2015 r zmarł A. T. .

Dowód:

-odpis aktu zgonu k. 6 .

Aktem notarialnym z dnia 05 września 2016 r M. S. odrzuciła przypadający jej z ustawy spadek po wuju A. T. , zmarłym w dniu 25 stycznia 2015 r w B. . M. S. weszła do kręgu spadkobierców ustawowych po zmarłym w miejsce swojej matki , a siostry zmarłego B. K. , która odrzuciła spadek po bracie w dniu 05 września 2016 r . Spadek po ww. według oświadczenia M. S. odrzucili w terminach ustawowych: żona , dzieci i wnuki zmarłego. Do kręgu spadkobierców ustawowych w jej miejsce wchodzi małoletnia córka E. S. (1) .

W paragrafie 6 aktu notarialnego wskazano , iż notariusz poinformowała stawającą o treści art. 1012-1024 kodeksu cywilnego .

Dowód :

-odpis aktu notarialnego z dnia 05.09.2016 r rep A numer (...) k. 15-18 w aktach SR (...) w S. (...),

-odpis aktu urodzenia E. S. (1) k. 7 .

W terminie ustawowym małoletnia E. S. (1) nie złożyła oświadczenia spadkowego po zmarłym A. T. .

Bezsporne .

Wnioskiem z dnia 03 marca 2017 r M. i K. S. zwrócili się do Sądu Rejonowego (...) w S. Wydziału Rodzinnego o zezwolenie na odrzucenie spadku po zmarłym A. T. w imieniu małoletniej E. S. (1) .

Prawomocnym postanowieniem z dnia 16 lipca 2017 r Sąd Rejonowy (...) w S. Wydział (...) Rodziny i Nieletnich zezwolił wnioskodawczyni M. S. na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniej E. S. (1), urodzonej (...), polegającej na złożeniu w imieniu małoletniej oświadczenia o odrzuceniu spadku po A. T., zmarłym w dniu 25 stycznia 2015 r w B. .

Bezsporne , a nadto dowód :

-odpis wniosku z dnia 03.03.2017 r k. 8 ,

-odpis postanowienia Sądu Rodzinnego z dnia 19.07.2017 r w sprawie (...) k. 9 .

W dniu 08.06.2018 r M. S. złożyła do Sądu Rejonowego (...) w S. wniosek o odrzucenie spadku w imieniu małoletniej córki E. S. (1) . Wniosła również o przywrócenie terminu do złożenia takiego oświadczenia .

Prawomocnym zarządzeniem z dnia 17 sierpnia 2018 r,wydanym w sprawie o sygnaturze akt (...), wniosek małoletniej E. S. (1) o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia spadkowego oraz odebranie oświadczenia o odrzuceniu spadku został zwrócony .

Dowód :

-wniosek z dnia 08.06.2018 r wraz z zarządzeniem z dnia 17.08.2018 r o zwrocie wniosku k. 3 i 33 w aktach sprawy (...) w S. (...).

A. T. był bratem matki M. S. . M. S. nie utrzymywała z nim żadnych kontaktów , po raz ostatni widziała się z nim jako nastolatka . Odrzuciła spadek po wuju , ponieważ nie chciała po nim żadnego spadku . Z relacji rodziny wie , że wuj prawdopodobnie pozostawił jakieś długi . Posiada jedną córkę , E. S. (2) urodzoną (...) Nie odrzuciła spadku w imieniu małoletniej córki . Posiłkowała się informacjami od pań z Sądu . Miała również problemy z kręgosłupem , rok czasu leżała w domu . Nie wie , czy toczyło się postępowanie spadkowe po zmarłym .

Dowód :

-przesłuchanie M. S. k. 64 .

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek małoletniej E. S. (1) o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po A. T. nie zasługiwał na uwzględnienie .

Zgodnie z art. 1012 kodeksu cywilnego spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. Z kolei zgodnie z art. 1015 kc (**w brzmieniu obowiązującym w dacie śmierci A. T.**) „Oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od

dnia, w którym spadkobierca dowiedział się **o tytule swego powołania** (§ 1). Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (§ 2).” Termin przewidziany w art. 1015 § 1 k.c. jest **terminem zawitym prawa materialnego**, w rezultacie czego nie podlega on przywróceniu. Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku złożone po terminie nie wywołuje żadnych skutków prawnych

W niniejszej sprawie bezspornym było, iż małoletnia wnioskodawczyni E. S. (1), jako córka M. S., która odrzuciła spadek w dniu 05.09.2016 r, nie złożyła w terminie 6 miesięcy od tej daty (dowiedziała się o tytule swojego powołania) żadnego oświadczenia spadkowego po zmarłym A. T. . Nie złożyła takiego oświadczenia również w czasie późniejszym (jej wniosek z dnia 08.06.2018 r w sprawie (...) został prawomocnie zwrócony) aż do chwili przyjęcia od niej oświadczenia spadkowego w sprawie niniejszej. Brak takiego oświadczenia spadkowego był właśnie podstawą sformułowanego przez nią wniosku o odebranie oświadczenia i o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po A. T. . Możliwość sformułowania takiego żądania przewiduje przepis art. 1019 k.c.

W myśl art. 1019 § 1 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami: 1) uchylene się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem; 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca. Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylene się od skutków prawnych niezachowania terminu (§2). Uchylene się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (§ 3 art. 1019 k.c).

Treść powyższych przepisów w sposób jednoznaczny wskazuje, iż złożyć oświadczenie spadkowe i uchylene się od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia spadkowego w terminie może jedynie spadkobierca. Skoro małoletnia E. S. (1) weszła do kręgu spadkobierców ustawowych po zmarłym A. T. w miejsce swojej matki M. S. , to w terminie 6 miesięcy od dowiedzenia o tytule swojego powołania tj. od daty 05.09.2016 r mogła złożyć oświadczenie spadkowe, jak i w przypadku jego niezłożenia, a **przy zaistnieniu przesłanek z art. 1019 k.c** mogła uchylene się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia spadkowego.

W ocenie Sądu Rejonowego wniosek małoletniej E. S. (1) nie mógł być jednak uwzględniony , ponieważ M. S. we wniosku z dnia 01 sierpnia 2019 r nie powoływała się na żadną z przesłanek z art. 1019 § 2 k.c. Nie wskazywała , aby nie zachowała terminu do złożenia oświadczenia spadkowego na skutek błędu lub groźby . Okoliczności zaś związane z rzekomym nieporozumieniem z notariuszem , czy też stanem jej zdrowia nie miały żadnego wpływu na zasadność jej wniosku .

Z protokołu z przyjęcia oświadczenia o odrzuceniu spadku przez M. S. po zmarłym A. T. tj. aktu notarialnego z dnia 05.09.2016 r wynika , że M. S. wskazała , iż do dziedziczenia w jej miejsce wchodzi jej małoletnia córka E. S. (1) (§ 4 ust.1. aktu) Z § 6 aktu notarialnego wynika również , iż notariusz pouczyła M. S. o treści obowiązujących w chwili otwarcia spadku przepisów art. 1012-1024 kodeksu cywilnego oraz art. 640-643 kodeksu postępowania cywilnego . Z powyższego wynika zatem , że M. S. posiadała wiedzę, iż w terminie 6 miesięcy od daty 05 września 2016 r powinna złożyć oświadczenie spadkowe w imieniu małoletniej córki E. S. (1), która weszła do kręgu spadkobierców ustawowych. Okoliczność tę potwierdzają podejmowane przez M. S. czynności tj. wystąpienie w dniu 03.03.2017 r do Sądu Rodzinnego z wnioskiem o zezwolenie na czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątku dzieckiem , czy też złożenie w dniu 08.06.2018r do Sądu Rejonowego (...) w S. bliźniaczego wniosku jak w sprawie niniejszej , który to wniosek został prawomocnie zwrócony (sygn.akt (...)) .

Na mocy art. 1019 § 1 k.c do wad oświadczenia woli występujących przy składaniu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku **mają zastosowanie przepisy o wadach oświadczenia woli z części ogólnej Kodeksu**

cywilnego (art. 82–88 k.c.) z **modyfikacjami wynikającymi z komentowanego z przepisu**. Nieważne jest oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się **w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli**. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych (art. 82 w zw. z art. 1019 § 1). Nieważność oświadczenia następuje z mocy prawa, nie zachodzi więc potrzeba uchylenia się od jego skutków. Zaistnienie tej wady będzie skutkowało uznaniem, że spadkobierca oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w ogóle nie złożył. Jeżeli w terminie przewidzianym w art. 1015 § 1 k.c. nie zostanie złożone kolejne, tym razem ważne oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, zastosowanie znajdzie art. 1015 § 2 k.c. Spadkobierca może uchylić się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku złożonego pod wpływem błędu, jeżeli błąd dotyczył treści oświadczenia i był istotny (art. 84 § 1 zdanie pierwsze oraz art. 84 § 2 w zw. z art. 1019 § 1). Błąd dotyczący treści oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może dotyczyć w szczególności osoby spadkodawcy, tytułu powołania do dziedziczenia lub stanu majątku spadkowego. Znaczenia prawnego pozbawiony jest natomiast błąd dotyczący pobudek czy motywów działania spadkobiercy. Błąd jest istotny, jeżeli uzasadnia przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia danej treści (art. 84 § 2 k.c.). Kodeks cywilny nakazuje oceniać błąd według kryteriów zindywidualizowanych, a zarazem obiektywnych.

Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku **może nastąpić jedynie przed sądem** (art. 1019 § 1 pkt 1 k.c.). Właściwy jest sąd spadku (art. 628 k.p.c.). Jednocześnie spadkobierca zobowiązany jest oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca (art. 1019 § 1 pkt 2). Brak takiego oświadczenia wyłącza możliwość uchylenia się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia.

W przedmiocie uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku sąd przeprowadza rozprawę (art. 690 § 1 k.p.c.). Na spadkobiercy ciąży obowiązek udowodnienia, że wada oświadczenia woli rzeczywiście zaistniała (art. 6 k.c.). Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku **wymaga zatwierdzenia przez sąd** (art. 1019 § 3 k.c.). Staje się ono jednak skuteczne dopiero z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia sądu.

W ten sam sposób spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby **nie złożył żadnego oświadczenia w terminie**, może uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu (art. 1019 § 2 k.c.).

Mając na uwadze, iż we wniosku z dnia 01 sierpnia 2019 r. wnioskodawcy nie powołali się na żadną z okoliczności wskazanych w treści przepisu art. 1019 kodeksu cywilnego, bezzasadny wniosek podlegał oddaleniu, o czym Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia z dnia 16 lutego 2021 r.

Sędzia Sądu Rejonowego Agnieszka Kuryłas